

IV. DVA POSTAJATA ENO

Nismo ustvarjeni, da bi bili sami. Ljudje potrebujemo in dopolnjujemo drug drugega. Prijateljstvo in skupnost izpolnjujeta to hrepenenje z vezmi skupnega interesa in ljubeznijo. Zakonska zveza je edinstvena intimna oblika prijateljstva, ki kliče moškega in žensko, da ljubita drug drugega na način Božje zaveze. Zakon je zakrament. Poročena ljubezen je rodovitna in ponujena brez zadržkov. Ta ljubezen je podoba Jezusove zvestobe Cerкви.

Krepost, ljubezen in dobrota pomagajo izpolniti našo srečo

54. 1 Kor 13, 4-7 je priljubljen odlomek iz Svetega pisma za krščanske poroke: »Ljubezen je potrpežljiva, dobrotljiva je ljubezen, ni nevoščljiva, ljubezen se ne ponaša, se ne napihuje, ni brezobzirna, ne išče svojega, ne da se razdražiti, ne misli hudega. Ne veseli se krivice, veseli pa se resnice. Vse prenaša, vse veruje, vse upa, vse prestane.« (Slovenski standardni prevod, 1996, 2003)

55. Besedilo je lepo. Ker smo bili ustvarjen po podobi Boga, se ta način ljubezni sklada z našo pristno človeško naravo. Toda ljubiti na tak način ni nikoli lahko. To zahteva ponižnost in vztrajnost. Kot je pred kratkim dejal papež Frančišek, »vera ni zatočišče za ljudi brez poguma.«¹ Zakonska ljubezen mora biti zgrajena na več kot romantiki. Romantika je čudovita - vendar sama, ne more preživeti skrbi in izzivov, ki neizogibno obiščejo vsak poročeni par. Da smo kar smo (da ljubimo ker smo bili ustvarjeni za ljubezen), so potrebne nekatere kreposti. Moramo živeti te kreposti in jih gojiti, da uresničimo svojo poklicanost.

56. »Teologija telesa« svetega Janeza Pavla II. govori o t.i. »notranji svobodi« in »samoobvladovanju«, ki ju zakonca potrebujeta, da sebe dejansko naredita kot darilo drug drugemu.² Oseba, ki je premočno vezana na romantična pričakovanja, brez doživljanja notranje svobode in brez sposobnosti za samodarovanje, bo manj prilagodljiva. Da bi živeli zakramentalnost zakona in sledili poti zaveze, moške in žene potrebujejo zmožnost preseči medsebojne zamere, da odložijo pravice in stopiti korak naprej v velikodušnosti. Brez te notranje svobode in moči se zagotovo pojavijo resni problemi, ker življenje moške in žene postavlja v situacije, ki so zelo pogosto sploh niso romantične.

57. Nobena zakonska zveza, ki temelji zgolj na spolni privlačnosti, ne bo trajna. Spolnim partnerjem, ki se osredotočajo predvsem na posedovanju drug drugega. Primanjkuje jim notranjih veščin, da bi stopili korak nazaj ter dali prostor samokritiki, spravi in rasti. Zakonska obljuba neomajne ljubezni po vzoru Božje ljubezni pomaga ustvariti in zaščititi to pomemben življenjski prostor. Zakramentalna zaveza, da delamo dela ljubezni tudi ko je težko ljubiti, je bistvena sestavina Božje zaveze.

¹ Okrožnica Luč vere, 53.

² Primerjaj Teologija telesa (16. januar 1980).

Pristna ljubezen ustvarja zavezo

58. Noben smrtnik ne more zadovoljiti vsa naša hrepenenja. Resnična zakonska edinost temelji na Božji zavezi - zavezi, ki sicer sprejema spolno hrepenenje, vendar pa še temeljiteje zavezuje moškega in žensko med seboj v boleznih in zdravju, v dobrem in slabem. Krščanski zakon ni romantična preizkus ali pogojno dogovor »do nadaljnega.«³ Tako imenovana »pravica do poskušnje« tam, kjer obstaja namen poročiti se (poskus, da bi živeli intimno, a pogojno, da se preizkusi zveza in da se ga nadaljuje dokler je privlačnost živa), je čisto protislovje pojmovanja zakona.⁴ Papež Frančišek je pred kratkim v javnem nagovor povedal tole misel:

Ali ne vesta, da je zakonska zveza za vse življenje? »Ah, tako se imava rada, ampak ... skupaj bova ostala, dokler bo trajala ljubezen. Ko se bo končala, bo vsak šel po svoje.« To je sebičnost: ko si zaželim, bom končal zakonsko zvezo in pozabil na »eno meso«, ki ga ni mogoče razdeliti. Tvegano je se poročiti: tvegano! To je ta egoizem, ki ogroža zakonsko zvezo. Vsi imamo v sebi to in se kaže na dva načina: eden, ki pravi: »Jaz, svoboden, želim si ...« in drugi, ki pravi: »Jaz, mene, zame, z menoj, zame« Zmeraj sebičnost, ki se vedno znova vrača in se ne zna odpreti drugim.⁵

V postmodernem svetu, kjer je zaupanje redko, se poroka zdi zastrašujoča. Bojimo se, da se bomo vezali z napačno osebo. V globaliziranem svetu, kjer je ekonomska zaskrbljenost pogosto utemeljena, običajno poskrbimo, da so rešeni vsi življenjski izzivi in vsa vprašanja o finančni ali ekonomski varnosti. Šele potem lahko ljubimo kot nas je ljubil Jezus.

59. V odgovor na paleto različnih skrbi in strahov, Cerkev ponuja Jezusa, zakramente in podporo njenih članov skupnosti. Cerkev je prepričana, da je v vseh življenjskih izzivih mogoč krščanski način ljubezni, ki bo razkril naš resnični jaz. Cerkev zagotavlja svojim sinovom in hčeram, da je zakon zakrament, da povezanost in udejanjanje katoliškega zakona naredi delovanje milosti resnično, živo in učinkovito. Kot odgovor na naše strahove in bojzani Cerkev trdi, da obljuba ljubezni na način zaveze ni samo za mistične svetnike, ki so popolni, ampak je resnična in mogoča obljuba za navadne grešnike, ki so še na poti. Kot pravi papež Frančišek: »Zakrament zakona ... najde mesto v preprostosti in tudi krhkosti človeškega stanja. Dobro poznamo koliko težav in preizkušenj prinaša življenje poročenih parov ... Pomembno je ohraniti živo povezanost z Bogom, ki je temelj zakona.«⁶

³ Katekizem katoliške Cerkve (KKC), 1646.

⁴ KC, 2391.

⁵ Papež Frančišek, Nagovor »Srečanje z mladimi iz Umbrije«, Assisi (4. oktober 2013).

⁶ Papež Frančišek, Splošna avdiencia »Zakonska zveza, bistvo Božjega ljubečega načrta za človeštvo« (2. april 2014).

60. Da bi ljubili na tak način, ni nekaj kar lahko preložiš na kasnejši čas, češ bomo poskusili takrat, ko bomo smo rešili določena nujna vprašanja. Nasprotno, k praktičnim življenjskim vprašanjem lahko ustrezno pristopimo le, če ljubimo na ta način. Ljubiti na tak način ni nek nedosegljiv ideal; nasprotno, ljubiti na tak način, je nekaj za kar se odločimo, da bomo delali v vsakdanjem življenju, ki se začne tukaj in zdaj, sredi vsakodnevnih pritiskov. Kot je papež Frančišek učil ob drugi priložnosti:

Zakonska zveza je vsakodnevno delo; lahko bi rekel tudi obrt, delo zlatarja, ker ima mož nalogo narediti svojo ženo bolj žensko in žena ima nalogo narediti svojega moža bolj moškega. Da rasteta tudi v človečnosti, kot moški in kot ženska. In to se dogaja med vama. To se imenuje rasti skupaj. To ne pade z neba! Gospod to sicer blagoslavlja, vendar pa prihaja iz vajinih rok, iz vajinega odnosa, iz vajinega načina življenja, iz tega kako se imata rada. Potrudita se, da bosta napredovala! Zmeraj ravnajte tako, da bo drugi rasel.⁷

Papež Frančišek priznava, da se veliko ljudi boji tega izziva; da se ljudje izogibajo sklenitvi zakonske zveze iz dvoma ali strahu:

Danes se mnogi bojijo sprejeti dokončno odločitev, ki bo vplivala nanje za vse svoje življenje, ker se jim zdi to nemogoče ... in ta miselnost vodi mnoge, ki se pripravljajo na poroko, da rečejo, »Skupaj bova ostala dokler bo najina ljubezen trajala.« Ampak kaj razumemo pod besedo »ljubezen«? Zgolj čustvo, psihofizično stanje? Seveda, če je samo to, potem na tem ne more zgraditi nekaj trdnega. Toda, če je ljubezen odnos, potem je rastoča realnost, in lahko rečemo, kot primer, ki se gradi na podoben način kot gradimo hišo. In hišo gradimo skupaj, ne vsak zase! ... Verjetno ne želite graditi na pesku čustev, ki pridejo in odidejo, ampak na skale prave ljubezni - ljubezni, ki prihaja od Boga Ne smete dovoliti, da vas osvoji »kultura začasnosti«. Ta strah pred »za vedno« lahko ozdravite s tem, da se vsak dan izročite Gospodu Jezusu. Tako vaše življenje postaja vsakodnevna duhovna pot, sestavljena iz korakov, drobnih korakov, korakov vajine skupne rasti.⁸

Dobri zakoni so zgrajena na krepostih, predvsem odpuščanju in čistosti

61. Osebe, ki želijo graditi svoj zakon na skali, bodo gojile določene kreposti. Katekizem katoliške Cerkve trdi, da je v zakramentu zakona navzoč Kristus. Kristus pomaga zakoncema, da vzameta svoj križ, »da bi svojih padcih vstajala,« da si odpustita in nosita bremena drug drugega.⁹ Papež Frančišek na kratko opozori na to povezavo ko pravi, da je živeti skupaj

⁷ Papež Frančišek, Nagovor »Pogovor z zaročenci«, Vatikan (14. februar 2014).

⁸ Papež Frančišek, Nagovor »Pogovor z zaročenci«, Vatikan (14. februar 2014).

⁹ KKC, 1642.

»umetnost ..., ki jo lahko strnemo v nekaj [preprostih] besed: smem, hvala in žal mi je.«¹⁰ Naučiti se izgovoriti te besede je včasih težko. Vendar zakonske zveze lahko zelo hitro in zelo boleče propadejo, če manjkajo te preproste besede.

62. Vse glavne kreposti (razumnost, zmernost, pravičnost, srčnost) in božje kreposti (vera, upanje in ljubezen) so potrebne in pomembne za uspeh zakonske zveze. Posebej čistost je seme, iz katerega rastejo močni zakoni. Da usposobimo naša srca za zakonsko zvezo, moramo udejanjiti notranjo svobodo, prepoznati naša spolnost znotraj zveze in osebno svetost drug drugega. Čistost oblikuje dobre navade samoodpovedovanja in samonadzora, ki sta predpogoj da druge obravnavamo s sočutjem. Zakonske domišljije brez čistega srca, so slaba popotnica za dolgo pot sočutja.

63. Resnična zakonska enotnost sloni tudi na odpuščanju, vrednoti, ki se je učimo od Jezusa in jo spoznamo skozi božjo zavezo. V liturgiji molimo »Gospod, usmili se.« Jezus nam naklanja odpuščanje, da smo lahko prizanesljivi.

64. Odpuščanje raste, ko ljubimo kakor nam je pokazal Kristus. »Milost krščanskega zakona je sad Kristusovega križa, ki je vir vsega krščanskega življenja.«¹¹ Katoličani verujemo, da »sam Kristus deluje« v vsakem od sedmih zakramentov, in da je Sveti Duh v zakramentih kakor ogenj ter da preoblikuje v božje življenje vse česar se dotika.¹² V zakramentu zakona postane Božja zaveza vidna, zakon zaznamuje in posreduje milost te zaveze.¹³ V zakramentu zakona Božja zaveza vstopa v naše domove in postane temelj naših družin.

65. Krščanski zakon je stvar medsebojne samopodaritve. Seveda v svetu obstajajo tudi druge možnosti, drugi modeli zakonske zveze. Vendar če »zakon« dojemamo kot nagrado, ki si jo namenimo sami in partner šele po dolgi vrsti spolnih odnosov, ali da »zakon« razumemo kot pogodbo, delitev pravice med posameznikoma, ki ščitita svojo samostojnost, potem sejemo seme razočaranja in sporov. Čutna ljubezen bo zrasla in usahnila, pa tudi razmere, v katerih se vsak bori za svoje pravice, niso plodna tla za odpuščanje.

66. Skozi stoletja so se ljudje poročali iz nešteto razlogov, nekateri izmed njih so plemeniti, nekateri od njih praktični. V zakramentalni zakonski zvezi nam Cerkev nudi zavetje, milost in dnevno učno uro v spoznavanju Božje ljubezni. Cerkevna poročna zaobljuba nenehno spominja moža in ženo, da postaneta boljša, da prav tako umestita zakon v ustrezen odnos z drugimi zakramenti, še posebej svete pokore in evharistije. Ta zakramentalna ekonomija postavlja spravo in zvestobo kot temelj zakonskega življenja, in pri tem spodbuja in varuje pravi odnos med spoloma. Ljudem v postmodernih časih, negotovim kaj in komu lahko

¹⁰ Papež Frančišek, Nagovor »Pogovor z zaročenci«, Vatikan (14. februar 2014).

¹¹ KKC, 1615.

¹² KKC, 1127.

¹³ KKC, 1617.

zaupajo, se zdi ta početje tvegano. Toda Cerkev, ki kot mati pozna človeško srce bolje kot mi sami, tudi ve, kdo je Jezus. Da je Gospod, da je vreden zaupanja - in da je njegov način ljubezni, na koncu koncev, edini pravi.

67. Jezus nam ponuja novo možnost - vizijo zakona, ki temelji na njegovi zavezi s Cerkvijo; zakon, ki temelji na stalni trdnosti, čistosti in odpuščanju. Vidimo lahko, kako je ta zakramentalna zakonska zveza (združena s celotnim življenjem kristjana ter združena s prizadevanjem za negovanje kreposti ljubezni, notranje svobode, zvestobe, usmiljenja in odpuščanja) vseživljenjski projekt, ki temelji na molitvi, sodelovanju pri zakramentih in poznavanju zgodbe Božje zaveze. Bog ve, da noben zakon ne kaže neprestano vseh kreposti, toda v svojem usmiljenju nam podarja sveto pokoro in evharistijo. Tako lahko v nas raste sposobnost, da ljubimo tako kot ljubi Jezus. Da usmerimo naše življenje na ta način zahteva žrtev, toda, na koncu koncev, to dela življenje lepo. Jezus je pot resnice in radosti.

VPRAŠANJA ZA POGOVOR

a) Kaj je katoliška duhovnost v zakonu? Kaj lahko družine storijo za praznovanje in varovanje vrednote krščanskega zakona?

b) Če je zakon zakrament, kaj to pomeni za zaročence? Katere lastnosti bi morali iskati v bodočem sozakoncu?

c) V kakšni povezavi sta zakramenta pokore in evharistije z zakramentom zakona?

d) V Očenašu molimo »odpusti nam naše dolge, kakor tudi mi odpuščamo našim dolžnikom.« Se vam zdi to tudi dejansko uresničevati lahko ali težko? Kako odpuščanje vpliva na naše odnose?